

Dit lesplan hoort bij de les die beschreven is in het artikel: Van Galen, F., Dijkhuizen, A. & Brinkman, W. (2025). De schilden van de Asmat. *Volgens Bartjens*, 45(2), 8-9.
Zie: https://www.volgens-bartjens.nl/art/50-8684_De-schilden-van-de-Asmat

DE SCHILDEN VAN DE ASMAT patronen en symmetrie in cultuur

groep 6, 7, 8

De leerlingen onderzoeken de patronen op de schilden van de Asmat, een volk in Papua Nieuw Guinea. Centraal staan de begrippen patroon, motief en symmetrie.

Materiaal

- Power point presentatie: [Verborgene tekens](#)
- Voor alle leerlingen het [werkblad Asmat](#). Het werkblad moet dubbelzijdig worden geprint, zodat er een boekje van kan worden gevouwen. Het mooiste is als de printer randloos kan printen.
- Het is aan te raden om met kleurpotloden te laten werken omdat stiften soms doordrukken naar de andere kant van het papier.
- Eventueel spiegeltjes.
- Een schaar, voor bij het vouwen van het werkblad tot een boekje.

Reken-wiskundetaal

- Patroon
- motief
- symmetrie, symmetrie-as
- spiegelen, spiegel-as
- symbool
- teken

Inzichten

De leerlingen onderzoeken symmetrie en patronen. Ze leren daarbij over de betekenis die het versieren van voorwerpen heeft binnen een andere cultuur.

Neerzetten van het probleem

- Start de powerpoint presentatie en vertel aan de hand van dia 2 dat de leerlingen tijdens de les zelf aantekeningen kunnen maken op deze kant van het werkblad.
- Dia 3 laat een verzameling stippen zien. Ze staan niet willekeurig door elkaar: er is een patroon. Vraag de leerlingen om te benoemen wat ze zien: Hoe ziet het patroon er uit voor jou?

- Dia 4 laat een ander patroon zien. Vraag de leerlingen weer om te benoemen wat ze zien.
- Dia 5. Zien leerlingen dat dit een combinatie is van de vorige twee patronen?
- Vraag leerlingen om het patroon te beschrijven zoals zij dat zien.
- Bespreek het woord 'motief'. Een patroon bestaat vaak uit een herhaling van steeds hetzelfde element, dezelfde kleine afbeelding. Vraag wat in dit patroon dat kleine element, dat motief zou zijn.
- Dia 6. Laat met dia 6 (en 5) zien dat het patroon opgebouwd is uit kleine 'mensjes': een X met een stip er in. Je kunt die kleine afbeelding ook een 'symbool' noemen of een 'teken' noemen: het figuurtje is geen natuurgetrouwe afbeelding van een mens, maar het stelt wel - op een wat abstracte manier - een mens voor.
- De kans is groot dat de leerlingen bij het vertellen wat ze zagen het woord 'symmetrie' hebben gebruikt. Laat leerlingen vertellen hoe ze die symmetrie zien in de dia 3, 4 en 5. Ook het 'mensje' van dia 6 is symmetrisch.
- Dia 7 - 9. Vertel dat het vervolg van de les gaat over de Asmat, mensen die leven op Papua Nieuw Guinea. Vroeger maakten de stammen onderling vaak oorlog, en dan vochten ze met houten speren en houten schilden. Ze hadden daarbij de gewoonte om het hoofd van gedode vijanden mee te nemen naar hun eigen dorp en dat zie terug in afbeeldingen op de schilden. De schilden geven een krijger bescherming bij het vechten, maar de Asmat dachten dat de schilden door de versieringen ook een magische bescherming gaven.
- Dia 10. Bij de bidsprinkhaan (dia 10, midden) bijt het vrouwtje vaak het hoofd van het mannetje af als ze gepaard hebben. De vliegende hond is een grote vleermuis die fruit eet in de bomen. De Asmat zagen dat fruit als het hoofd van de boom. De afbeelding van een mens op de schilden verwijst naar de voorouders.
- Dia 11. Vraag of de leerlingen de bidsprinkhaan, de vliegende hond en demens (voorouder) kunnen terugvinden op de schilden.
- Dia 11-13. Laat leerlingen uitleggen hoe ze die symmetrie zien op de schilden.

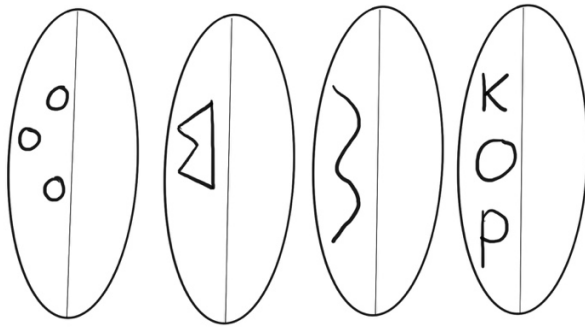
In tweetallen

- Leg aan de hand van dia 14 de concrete opdrachten uit:
 - Teken bij het halve schild ook de andere kant.
 - Bedenk zelf een motief en maak daar een patroon mee.
 - Ontwerp zelf een schild met een symmetrische versiering.
 - Schrijf je naam links en spiegel hem symmetrisch aan de rechterkant.
- Vertel: *Als we klaar zijn met het werkblad kunnen we er een klein boekje van vouwen.* Bewaar de uitleg over het vouwen van dia 15 voor het eind van de les.

Tussentijdse bespreking

- Als de leerlingen veel moeite hebben met het tekenen van een symmetrisch schild is het goed om klassikaal een paar simpele voorbeelden te bespreken, zoals de voorbeelden

hieronder.

Bespreking en reflectie

- Maak, als dat mogelijk is, foto's van interessante tekeningen en laat die zien op het digibord. Laat de leerlingen oordelen over de symmetrie in de tekeningen.
- Sluit de les af met een kort gesprek over het versieren van voorwerpen. Een belangrijke reden om iets te versieren is dat we willen dat voorwerpen die belangrijk zijn er ook mooi uitzien. Er zijn veel culturen waarin versieringen bovendien een speciale betekenis hebben. De mensen van de Asmat geloofden dat schilden die mooi versierd waren ook op een magische manier bescherming zouden bieden bij het vechten.
- Laat de leerlingen aan de hand van dia 15 een boekje maken van hun werkblad.